

Çıkarken

Bugünkü Dunhuang'dan Turfan'a, Beşbalık'tan Aksu'ya uzanan coğrafyada 850 – 1240 yılları arasında hüküm süren Uygurlardan kalma yazılı belgeler son 115 yıldan beri dünyanın çeşitli ülkelerinde, en başta da Almanya'da sistemli olarak ele alınmaktadır. Elbette 744 – 840 yılları arasında Moğolistan'da hüküm sürmüş Uygur Bozkır Kağanlığından kalma runik harfli yazıtlar da var, ancak bu konu, Soğud, Mani ve Nesturî ve Brâhmî harfli, Turfan, Beş Balık ve çevresinde bulunan Budist, Manihaist ve Hristiyanlığa ait Uygurca metinlerden ayrı ele alınmaktadır.

Uygurların yazı dili bu dönemden, yani 1240'tan sonra da devam etmiş, 14. yy. sonuna kadar Uygurcaya yapılan çeviriler sürmüştür. Uygurca yalnızca bir çeviri dili de değildir. Çince'den, Toharcadan, Tibetçeden yapılan çevirilerin dışında orijinal, gündelik hayata ilişkin belgeler de söz konusudur. Uygur edebiyatının kapsamı ve sınırları konusunda konuyla ilgili çalışmalara, yayınlara, *Uigurisches Wörterbuch*'un giriş bölümüne, P. Zieme'nin konuyla ilgili yayınlarına ve toplu bir kaynakça için Bibliographie alttürkischer Studien'e bakılmalıdır.

Uygurca metinler bugün Almanya'da, Fransa'da, İngiltere'de, Rusya'da, İsveç'te, Japonya'da, Kore'de, Amerika'da, Çin'de ve Türkiye'de bulunmaktadır.

Peki yalnızca Uygurca adıyla bir dergi yayımlamanın gereği, anlamı nedir? 20. yy. başlarında Uygurca çalışmaları çoğunlukla Almanya'da, bunu takiben Rusya'da ve bir ölçüde Türkiye'de sürdürülmekteydi. Ancak bugün Uygurca metin çalışmaları ve alana ilişkin konular genişlemiş, genişletilmiştir. Almanya'dan Çin'e, Japonya'dan Türkiye'ye konuyla ilgili yayın sayısı ve hacmi eskisine göre ilerleme kaydetmiştir. Bugün metin hacmi Uygurcadan daha az olan Toharca için bile (→ *Tocharian and Indo-European Studies*) dergi çıktığına göre, özellikle sözvarlığı ve dilbilgisi açısından bütün Türk dillerinin çalışılmasında önemli bir yeri olan Eski Uygurca için bir dergi yayımı yerinde olacaktır. Dergide bundan başka Eski Uygurcayla bağlantılı olarak Türk dilinin bütün tarihî dönemlerine yer verilecek, günümüz Türk dil ve lehçelerini ele alan yazılar da olacaktır.

Jens Peter Laut (Göttingen) Mehmet Ölmez (İstanbul)
Kutluğ bolzun!

Konuyla İlgili Bağlantılar

<http://www.bbaw.de/forschung/turfanforschung/index.html>

<http://idp.bl.uk/>

Not: Alana ilişkin bağlantıların çoğunluğuna yukarıdaki sayfalardan ulaşılabilir.

MEHMET ÖLMEZ

For the First Issue

Written documents from the Uyghurs, ruled between 850 and 1240 in the geography extending from today's Dunhuang to Turfan, from Beşbalık to Aksu, have been systematically dealt with in various countries of the world, especially in Germany for the last 115 years. Of course, there are runic inscriptions from the Uyghur Bozkır Khaganate ruled in Mongolia between 744 and 840, but this topic is discussed separately from the Buddhist, Manichaist and Christian Uyghur texts of Sogud, Mani and Nesturî and Brâhmî, Turfan, Beş Balık and the surrounding area. The written language of the Uyghurs continued after this period, that is, after the 1240s, until the end of the 14th century translations into Uyghur continued. Uyghur is not only a translation language. In addition to translations from Chinese, Toharic and Tibetan, there are also original documents relating to daily life. The relevant studies, publications, Uigurisches Wörterbuch's introduction, the publications of P. Zieme on the subject and the Bibliographie alttürkischer Studien should be consulted on the scope and limits of Uyghur literature.

Today, there are Uyghur texts in Germany, France, England, Russia, Sweden, Japan, Korea, America, Turkey and China.

What is the meaning of publishing a journal only on Uyghur? In the early 20th century, Uyghur studies were mostly conducted in Germany, followed by Russia and to some extent in Turkey. Today, however, Uyghur text studies and topics related to the field have been expanded. From Germany to China, from Japan to Turkey, the number and the volume of relevant publications has made progress compared to the past. Even for Toharian, whose text volume is less than Uyghur, a journal (→ Tocharian and IndoEuropean Studies) is published, so no doubt it is necessary to publish a journal for Old Uyghur, which has an important place in all Turkish language studies, especially in terms of vocabulary and grammar.

The journal will also include all the historical periods of the Turkish language in connection with the Old Uyghur language, and there will be articles on contemporary Turkic languages and dialects.

Jens Peter Laut (Göttingen) Mehmet Ölmez (İstanbul)
Kutluğ bolzun!

Related Links:

<http://www.bbaw.de/forschung/turfanforschung/index.html>

<http://idp.bl.uk/>